

Obsah

Úvod	7
BARF obecně	8
Co krmit.....	25
Přílohy	37
Kosti	47
Doplňky stravy	59
Výpočet krmné dávky.....	70
Přechod na BARF	75
Březí a kojící fena, štěňata do 2 měsíců... 86	
Štěně a mladý pes	95
Starý pes.....	104
Problémy	107
Zdravotní problémy, diety	118
Alergie	132
BARF na cesty	138
Pamlsky.....	140
Recepty	142
Chvála BARFu.....	145
Závěr.....	153

Úvod

Co je to BARF? Proč by měl pes jíst syrové maso? Kolik mu toho mám dávat? Jaké dávat doplňky? Jak sestavit správně jídelníček? ... **BARF – Otázky a odpovědi** je pokračováním úspěšné knihy **BARF – Krmení psa přírodními stravou** a pokusí se vám odpovědět na všechny otázky týkající se krmení psa čerstvou potravou – chcete-li BARF.

Otázky jsou „opravdové“, jsou to otázky, které mi už více než 6 let kladete na přednáškách, nebo píšete e-mailem. Možná, že zde naleznete i tu svou otázku, kterou jste mi kdysi položili.

Pro lepší přehlednost jsou otázky rozděleny do kapitol, podle předmětu dotazu. Někteří z vás možná nebudete číst celou knihu, ale jen kapitolu, která vás zrovna zajímá, a proto jsou některé otázky, které se týkají více oblastí, uvedené vícekrát.

V závěru knihy jsem si dovolila zveřejnit několik poděkování, které jsem od vás, mých čtenářů a posluchačů, dostala. Každé takové poděkování, a hlavně spokojenost vašich psů, mě vždy přesvědčí, že to, co dělám, má smysl. Proto bych vám touto cestou ještě jednou chtěla poděkovat. Snad tyto pozitivní zkušenosti přesvědčí i vás, kteří teprve váháte, zda tuto metodu krmení vyzkoušet.

Doufám, že zde nalezete odpovědi i na vaše otázky a přestanete se tak tohoto způsobu krmení bát.

Pojďme naše psy krmit lépe!

BARF obecně

1. Když se krmím metodou BARF, tak to se dává psovi všechno jen syrové? Nic se nevaří?

BARF je zkratka, která v angličtině znamená například Bones and Raw Food = kosti a syrová potrava. Jak z uvedeného překladu vyplývá, je všechno syrové, ale rozhodně to tak nemusí být vždy. Někdy pejsci odmítají syrové maso jíst, tak se jim vaří, a uvařit musíme i některé přílohy (obilovninové). Proto já osobně dávám raději přednost označení „čerstvá potrava“, které je myslím výstižnější.

2. Nejsou v dnešní době psi už tak přešlechtění, že by jim syrové maso mohlo způsobit komplikace? Umí to vůbec strávit?

Pes je stále masožravec, tak by měl jíst maso! Naopak, trávení průmyslově vyráběné stravy dělá potíže stále více psům. Časté zvracení, průjmy, alergie a intolerance na potraviny, narušená imunita a další, to všechno jsou důsledky „moderního“ krmení zvířat.

3. Budu si kupovat štěně kavalíra King Charlese španěla – tedy plemeno, které v dospělosti váží cca 7 kg. Myslíte si, že bych i tohoto malého pejška mohla krmit syrovým masem?

I malý pes je pořád pes! A pes je masožravec, proto by měl jíst maso. Je jedno, jestli váží 7 nebo 80 kg, rozdíl je jen ve velikosti krmné dávky.

4. Máme 4 velké psy různého věku (1, 4, 5 a 8 let) a já přemýšlím, jestli bych zvládla je krmit masem. Vše jsem si nastudovala, ale stejně mám pořád pochybnosti. Hlavně mám strach, že mi to zabere spoustu času. Můžete mi, prosím, napsat, jak to děláte vy?

V současné době (rok 2014) máme doma 4 feny rhodéského ridgebacka (s váhou kolem 35 kg) staré 1,5 roku, 3 roky, 6 a 7 let. Ráno je krmím většinou kostmi nebo mléčnými výrobky, což zabere asi 5 minut. Večer jim pak dávám maso s přílohou, to zabere asi 15 minut i s úklidem misek. Maso nakupuji krmné, mrazené nebo čerstvé v řeznictví (hlavně kosti). Předem si připravuji balíčky zeleniny a ovoce, které pak jen vytáhnu z mrazáku a rozmrazím. Obilovninové přílohy jim podávám jen občas. Z doplňků jim dávám kolagen, mořské řasy, Pangamin a různé oleje dle aktuální potřeby. To všechno od českého výrobce značky PetVet.

5. Mám fenečku čivavy o váze 1,5 kg. Začala jsem krmit podle BARF a moc jí chutná. Kolikrát denně bych ji měla krmit?

Miniaturní plemena je lepší krmit vícekrát denně. Mají vyšší energetické nároky a tak je pro ně vhodný častější přísun potravy. Krmte minimálně 2x denně, lepší by bylo 3x denně, a velikost krmné dávky nastavte trochu vyšší, než je obvyklé. Doporučila bych kolem 4-5 % ideální hmotnosti. Pokud by fenečka začala tloustnout, dávku potravy upravíte dle potřeby.

6. Chtěl bych začít krmit svého psa podle BARF, ale mám jeden problém. Nevím, jak syrové maso ohřát. Doma nepoužíváme mikrovlnnou troubu, protože si myslím, že ohřívání a vaření v ní není zdravé. Jak tedy syrové maso správně ohřát?

Nejjednodušší je maso včas vytáhnout z lednice, aby před podáním mělo pokojovou teplotu. Pak nemusíte nic ohřívát. Další možností je zalít krmení malým množstvím horké vody nebo maso ještě v obalu ponořit do teplé vody. Pokud budete vařit přílohy (rýži, těstoviny apod.), „ohřejete“ maso přidáním teplé přílohy.

7. Doporučuje se nemíchat mleté maso a kosti. Proč, jaký to má význam?

Důvod je pouze „bezpečnostní“. Psi, kteří krmení hltají, by mohli kost zamíchanou v mletém masu přehlédnout, zhltnout, a ta by se jim mohla vzpříčit v krku a mohli by se začít dusit. Pokud váš pejsek nehltá, není problém zkrmovat mleté maso a kosti v jedné krmné dávce. Vhodné je dát kosti v misce na nahoru na maso, aby je pejsek nemohl přehlédnout.

8. Mám pouze jednu otázku – je možné psa krmit pouze jednou dávkou večer? Byl zvyklý dostávat krmení pouze jednou denně, večer.

Čerstvá potrava se velmi rychle tráví. Obvykle je za 10-12 hodin vše strávené, na rozdíl od granulí, které se tráví mnohem déle (často více než 24 hodin), a žaludek je prázdný. Proto se při krmení čerstvou potravou doporučuje krmit 2x denně. Ale pokud bude pejskovi vyhovovat krmení jedenkrát denně, není to problém.

9. Proč ve svých jídelnících v knize *BARF – Krmení psa přirozenou stravou* doporučujete dávat ráno kosti a večer maso s přílohou? Je nutné to takto dodržovat?

Není nutné to takto dodržovat. Krmte tak, jak vyhovuje vám a vašemu psu. Tato skladba jídelníčku vznikla kvůli doporučenému oddělení kostí (celých kostí) od masa (zvláště mletého) a také proto, že ráno, když spícháte do zaměstnání, je rychlejší podat psovi pár kuřecích křídel či skelet, než připravovat kompletní krmnou dávku.

10. Někteří lidé mne od krmení syrovým masem odrazují. Pes prý může onemocnět nemocemi, jako je salmonela a podobně. Prostě nemocemi, kterým se tepelnou úpravou dá předejít. Je to pravda?

Nic není bez rizika, což se týká i krmení psa. Je jedno, jestli krmíte granulami, konzervami nebo syrovým či vařeným masem. Vždy je zde určité riziko (paraziti, škodlivé bakterie, plísně apod.). Proto se snažíme rizika minimalizovat. V případě krmení syrovým masem je to nákupem kvalitního masa z prověřených zdrojů, jeho správným skladováním a také rozmrazováním. Pak je riziko nákazy salmonelou nebo parazity minimální. Kromě toho – zdravý dospělý pes si s různými zárodky dokáže velmi dobře poradit.

11. Je parné léto a všichni mluví o tom, že je potřeba mražené syrové maso správně rozmrazovat. Ale názory se různí. Já už opravdu nevím, co si z toho vybrat. Jak se maso správně rozmrazuje?

Ano, správné rozmrazení zachová kvalitu masa a eliminuje riziko přemnožení choroboplodných zárodků např. salmonely, které se dokážou množit velmi rychle. Zvláště v létě je to dvojnásobně důležité. Ideální je rozmrazovat v chladnu – v chladnější místnosti v domě nebo v ledničce. Rozmrazování při nízkých teplotách v ledničce je někdy problematické (zvláště u větších balení). Nechte maso povolít při pokojové teplotě a pak ho dejte „dorozmrazit“ do ledničky. Dalšími možnostmi je nechat maso rozmrazit v mikrovlnné troubě nebo troubě (program na rozmrazování potravin), nebo zalitím teplou vodou. V žádném případě nerozmrazujte maso venku nebo na slunci!

12. Nakupuji kuřecí kostry a křídla v řeznictví (určené pro lidi). Je nutné je vždy přemrazit?

Není to nezbytně nutné. Ovšem pozor na skladování masa při jeho přepravě. Kuřecí maso je velmi citlivé a rychle se kazí. Velmi snadno se na něm mohou množit zárodky salmonely apod. Proto zvláště v létě je potřeba maso rychle přepravit a uskladnit v chladnu a při delší přepravě použít chladicí tašky nebo boxy. Maso, které okamžitě nespotebujete, raději zamrazte.

13. Slyšel jsem, že maso určené ke krmení psů obsahuje různé škodlivé látky – jako např. zbytky antibiotik apod. Je to pravda?

Maso pro lidskou spotřebu i maso určené pro krmné účely (tedy pro zkrmení zvířaty) musí splňovat platnou legislativu, která určuje, jak dlouhou dobu nesmí zvíře před porážkou přijít do styku s antibiotiky a jinými léčivými. To znamená, že v době jeho porážky by se tyto látky v organismu už neměly vyskytovat.

14. Jak dlouho je nutné maso „přemrazovat“? Mívám maso přímo od řezníka (určené k lidské spotřebě) a je mi líto ho vždy mrazit. Je to vůbec nutné?

Maso se doporučuje přemrazit, ale není nutné to vždy striktně dodržovat. Mrazením se sice dají zničit někteří možní parazité či zárodky nemocí, ale také se maso (živiny v něm) poškozuje. Ideální je šokové zmrazení a uchovávání při teplotě -18 °C po dobu alespoň 2–3 týdnů. To se ale v domácích podmínkách nedá splnit.

15. Máme dvouletou fenku středoasiata, která se asi před rokem otárávila, ale nevíme čím. Teď má stále průjmy a odmítá jíst. Dostala antibiotika, léky proti průjmům, veterinář nasadil dietu, bylinky a další, dávám jí Pangamin, B-komplex a opravdu kvalitní granule, a stále odmítá jíst. Podle výsledků krve by měla být zdravá, ale prostě nejí. Zkusila jsem jí dát syrové vepřové a kost a trochu jedla. Myslíte, že to syrové bude jíst?

Pokud je fenečka jinak zdravá a prostě jí jen granule nechutnají, změnu by nejspíš přivítala. Ovšem začínat vepřovým a ještě s kostí, to nebyl zrovna dobrý nápad! Zvláště u feny s citlivým zažíváním. Vepřové maso je velmi tučné (i když je to svalovina bez tuku) a do jídelníčku se zařazuje až mnohem později. Stejně tak kost, která může být pro psa, který byl dosud jen na granulích, i nebezpečná. Pro přechod zvolte libové maso – nejlépe drůbeží (kuře, krůta), jako přílohu rýži a mrkev. Takto krmte prvních pár dnů a až potom začněte zařazovat další druhy masa a příloh. Více o přechodu na BARF naleznete v kapitole *Přechod na BARF*.

16. Mám doma pářeček belgických ovčáků. Na výstavě nám vytkli, že jsou hubení. S váhou bojujeme už dlouho, proto jsem se rozhodla přejít na BARF. Pejskovi je 15 měsíců, fence 3 roky, ale má velmi citlivé zažívání. Myslíte, že po mase přiberou?

Nejde jednoznačně říci, že ano, protože každý pejsek je jiný, ale je pravda, že při krmení čerstvou potravou spousta pejsků přiberou (nebo zhubne – dle zvolené diety) a hlavně nabere svalovou hmotu. Nečekejte „zázraky“ hned. Hodnotit můžete až tak po 2–3 měsících po přechodu na čerstvou potravu. Organismus se nejprve musí naučit nový druh potravy správně trávit a využívat, a také během prvních týdnů budete krmit převážně dietním masem, po kterém přibrat nelze.

17. Jak často je nutné při tomto způsobu krmení psa odčervovat? Náš veterinář doporučuje každé dva měsíce.

Preventivní odčervování nemá smysl. Odčervovat je potřeba cíleně a ve vhodnou dobu. Nejlepší je dělat pravidelně rozborů na zjištění přítomnosti

parazitů (tzv. koprologie) a dle výsledku postupovat dále. Časté odčervování narušuje správné trávení, zvláště prostředředí ve střevech, a tak je porušena celková rovnováha organismu a následně i imunita zvířete. Velmi často pak dochází ke zhoršení zdravotního stavu psa, zhoršují se alergické projevy apod.

18. Kupuji krmné maso, které mi vždy přivezou zmrazené. Přemýšlela jsem, zda mrazení maso nepoškozuje? A co mrazená zelenina? Nebylo by lepší podávat vše čerstvě?

V ideálním případě BARFu by bylo zkrmovat čerstvě zabitá, nevykrvená zvířata a k tomu sem tam přidat nějaké ty bylinky, případně ovoce, které si pes najde sám. To je ale v dnešní době nereálné.

Mrazem se poškozuje vše, takže i maso a zelenina. Jak moc se potraviny poškodí, to záleží na tom, jak a jak dlouho byly zamrazené. Mrazení je jedním z nejšetrnějších způsobů „konzervace“ potravin. Při mrazení se v buňkách vytvoří mikroskopické krystalky ledu, a proto při rozmrznutí vyteče z masa (nebo i zeleniny) velké množství vody. Čím rychleji a na nižší teplotu je potravina zmrazená, tím méně krystalů ledu se vytvoří. Nejčastěji se využívá technika tzv. šokového mrazení. To znamená, že během maximálně 4 hodin je potravina zmrazená na -18 °C.

19. Mám strach z různých parazitů, které mohou v mase být a nakazit mého psa. Jak velké je riziko a jak ho eliminovat?

Maso určené pro lidskou spotřebu i pro krmné účely je na přítomnost parazitů kontrolované. Kromě toho zdravý dospělý pes se správně fungujícím zažíváním si s drobnými zárodky parazitů dokáže efektivně poradit. Větší riziko nákazy parazity hrozí v místech hromadného výskytu psů – psí parky, cvičiště, psí výstavy apod.

20. Přešli jsme na BARF, vše proběhlo bez problémů a pejskovi velmi chutná. Konečně vidím, že jí s chutí. Misku úplně vymete, ani ji nemusím umývat. Ale všimla jsem, že skoro nepije. Když jsem krmila granulemi, tak denně vypil celou misku, teď zůstává plná. Mám mu vodu nutit?

Maso obsahuje až 80 % vody a pes tak získá potřebné tekutiny z potravy. Proto méně pije. Zdravému psu není nutné vodu nutit nebo ji přidávat do krmení. Pokud má pes přístup k čerstvé vodě, v případě potřeby se napije sám. Jiné je to u psů nemocných, tam se musí jeho příjem tekutin kontrolovat.

21. Co je to „pseudovzteklina“? A jak souvisí s krmení BARFem?

Aujezskyho choroba neboli pseudovzteklina je virové onemocnění, které napadá nervový systém a projevuje se podobně jako vzteklina

(odtud název „pseudovzteklina“). Nejčastěji je toto onemocnění spojované s prasaty – prasetem domácím a prasetem divokým. Ti totiž fungují jako přirození hostitelé. Vir je velmi odolný a přežívá poměrně dlouhou dobu při nízkých teplotách. Mrazením jej tedy nelze spolehlivě zničit, varem ano. Proto některé zdroje nedoporučují zkrmování syrového vepřového masa a zvěřiny. Nicméně chov prasat domácích v ČR je této choroby prostý (stav v r. 2014) a v populaci volně žijících zvířat je kontrolovaný.

22. Potřebovala bych, aby můj pes (kříženec) zhubl. Teď váží 20 kg, ale myslím, že 17–18 kg by pro něj bylo optimálních. Teď mu dávám light granule, ale nedaří se jeho váhu snížit. Rozhodla jsem se proto přejít na BARF. Spočítala jsem, že by měl dostávat dávku 360 g denně, což mi přijde hrozně málo. Zvláště, když to rozdělím na dvě krmení za den. Myslím, že bude mít hlad. Nešlo by ho krmit jen 1x denně?

Krmit 1x denně lze, ale o to větší hlad bude pejsek mít. Čerstvá potrava se tráví zhruba 10–12 hodin, pak bude mít pejsek žaludek prázdný. Proto se při krmení BARFem doporučuje krmit minimálně 2x denně. V začátcích, zvláště při přechodu z granulí, je lepší krmit i 3x denně, byť jsou pak porce velmi malé.

23. Náš pes všechno rovnou polyká, nic nekouše. Jak ho mám naučit kousat?

Hltání velkých kusů masa a kostí není na závadu. Pes má trávení uzpůsobené k trávení velkých kusů masa a kostí. Pokud chcete, aby alespoň trochu kousal, dejte mu kost nebo kus masa tak velký, aby jej nedokázal spolknout. Pak bude nucen kousat.

24. Na vesnici často vídám, že se psi krmí zbytky z kuchyně a stačí jim to. Můžu i já dávat svému psovi zbytky? Je škoda to vyhodit.

Ano, zvláště na vesnicích jsme často svědky toho, že psi dostávají jen to, co zbyde po lidech a v kuchyni. Pes ale není odpadkový koš! Pes je zvíře, které jsme si k sobě dobrovolně připoutali, a je na nás zcela závislý. Záleží jen na nás, co mu dáme k jídlu a jak se o něj budeme starat. A právě proto bychom se o něj měli starat co nejlépe. Zbytky z naší kuchyně, plné koření a solí a jiných, ne zrovna vhodných potravin, nejsou pro zažívání psa rozhodně to nejlepší. Proto zbytky nedělního oběda raději vyhoďte a pejskovi připravte něco pro něj vhodnějšího. Bez nevhodného koření, solí a přepálených tuků.

25. Máme 2 čivavy, které, když odcházíme, ani nevylezou z pelíšků. Necháám jim při odchodu čerstvou vodu a plnou misku granulí. Žerou podle potřeby, ale nejvíc, když se vrátíme domů. Nevím, jestli by bylo

možné jim syrové maso nechávat volně v misticke k dispozici v době, kdy nejsme doma.

Čerstvou potravu rozhodně není vhodné nechávat celý den volně k dispozici. V teple se velmi rychle kazí a může docházet k přemnožení nebezpečných mikroorganismů a bakterií (např. salmonely). Kromě toho, při více psech nemáte kontrolu, kolik toho kdo snědl.

26. Mám dotaz ohledně zubního kamene. Na veterinární ošetřovně mně paní doktorka tvrdila, že je nutné, aby pes jedl granule, že je to hlavní část jeho potravy a tvrdými granulami si obrousuje zubní kámen. Co tedy se zubním kamenem, pokud bude jíst přirozenou stravu?

Zuby si pes mnohem lépe očistí žvýkáním kusů masa, šlach, chrupavek a kostí. Okusováním velkých kostí si pes očistí zubní kámen a plak mnohem lépe než chroupáním granulí nebo různých pamlsků na čištění zubů, tzv. „kartáčků“.

27. Chtěla jsem své psy začít krmit masem, dokonce jsem si už pořídila i mrazák. Ale potom se mému dobrmanovi zacpala střeva po podání syrové prasečí nožky a skončil u veterináře. Málem ho museli operovat. Veterinář řekl, že psi kosti vůbec nesmějí, že je neumí strávit a pak si takto zacpou střeva. Vy píšete, že psi mají jíst kosti, že je potřebují, ale jak je vidět, není to pravda! Raději zůstanu u konzerv a granulí, které naši psi měli doteď.

Veterinář měl částečně pravdu. Psi krmění granulami mají s trávením čerstvé potravy a zvláště kostí problémy. Často opravdu nejsou schopni kosti strávit. Proto se na čerstvou potravu převádějí postupně, aby si celý trávicí systém mohl zvyknout na nový druh potravy. Kostí se zavádějí až během druhého či třetího týdne po přechodu na BARF, kdy už jsou schopni je strávit. Za potíže, které pejsek měl, můžete jen vy sama. Byla velká chyba dát psovi, který není zvyklý na krmění čerstvou potravou, vepřové nožičky.

28. Chtěla bych se vás zeptat na mrazáky. Plánujeme nějaký koupit, ale nevím, jak velký. Zjistila jsem, že firmy prodávající krmné maso požadují nějaký minimální odběr, aby maso přivezli. Většinou je to kolem 50 kg. K tomu budu mít určitě nějakou tu mrazenou zeleninu a ovoce. Poradíte mi, jak velký mrazák koupit, aby se to tam všechno vešlo?

Obecně se dá říct, že k uskladnění 50 kg masa potřebujete asi 100–130 l prostoru. Velmi záleží na tom, v jaké formě maso je. Čerstvé maso, které si při uskladnění natvarujete dle potřeby, zabere méně místa než maso už zmrazené. Krmné maso se prodává v balíčcích (ty zaberou nejvíce místa), v šiškách nebo plackách o velikosti A4 nebo A5. Pokud máte dostatek místa, pak doporučuji koupit mrazák co největší. Platí pravidlo, že vždy

potřebujete o 20 l místa více, než v mrazáku zrovna máte, bez ohledu na to, jak je velký.

29. Jak to děláte s masem, které váží třeba 2 kg a je zmrazené, a vy ho potřebujete jen třeba 400 g na jedno krmení? To ho rozmrazíte a pak zase zmrazíte?

Rozmrazené maso můžete bez problémů 2-3 dny skladovat v lednici. Není nutné, a ani vhodné, ho znovu mrazit. Pokud máte menšího psa, doporučuji kupovat malá balení – kilová nebo i menší.

30. Máme štěňátko dobrmana a rozhodli jsme krmit BARF potravou. Krmnou dávku jsem vypočetla takto: maso 375 g, kosti 225 g a příloha 150 g. Otázka zní – musím všechno přesně vážit?

Nemusíte vše přesně odvažovat. Vypočtené hodnoty jsou pouze orientační a vůbec nevádí, když pejsek jeden den dostane něčeho víc a jiný den méně.

31. Velmi mne zaujal způsob krmení BARF a rád bych tak krmil své štěně (7 měsíců). Všechno jsem si už načetl ve vaší knize (*BARF – krmení psa přirozenou stravou*), ale pořád nevím, proč je jiné dávkování pro štěně a jiné pro dospělého psa?

Štěňata a mladí psi v růstu potřebují mnohem více energie než psi dospělí. Proto potřebují mnohem vyšší krmné dávky, aby tyto energetické požadavky pokryli.

32. Mám malého pejska (belgického grifonka) a BARFem krmíme už skoro 2 měsíce. Granule mu nikdy moc nechutnaly a nemohl po nich přibrat. Maso mu chutná, je veselejší a má více energie. Jen spousta lidí mě stále přesvědčuje, že to není pro tak malého pejska dostatečně vyvážená dávka, když dostává celkem jen asi 100 g na den. Krmím momentálně mletým masem, většinou komplety, a sem tam dostává křídlo nebo krky. Chtěla jsem se tedy zeptat, zda je lepší kupovat směsi, nebo radši koupit kusové maso a denně do misky dát i kousek toho krku? Samozřejmě přidávám zeleninu a ovoce. Stačí mu to? Nechybí mu něco?

Tvrzení, že pro malého psa nelze při malých dávkách zajistit „vyváženou“ krmnou dávku, je nesmysl. Je úplně jedno, jestli pes dostává denně 1 kg nebo 100 g potravy. Pokud zhruba dodržíte poměry krmné dávky (maso, kosti, příloha), je to naprosto v pořádku.

Maso můžete dávat mleté, ale i kusové. Stejně tak kosti. Pro malé psy jsou ideální právě zmíněné komplety, kde je vše (maso, kosti a příloha) smíchané v optimálním poměru.